

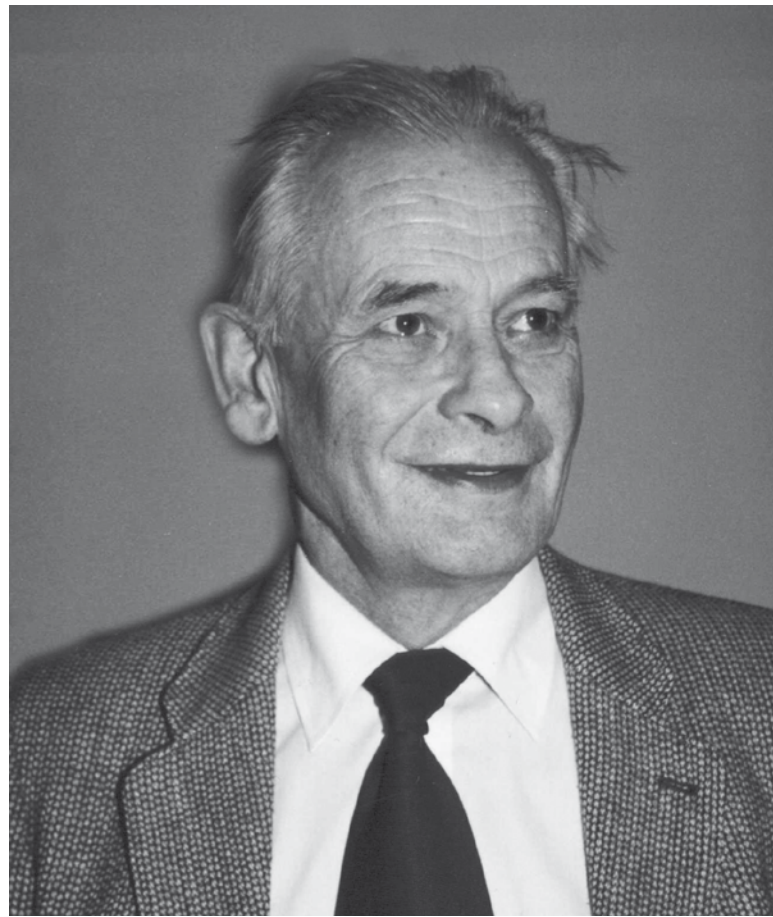
VZPOMÍNKY NA DOKTORA BAUDIŠE

Nedlouho po dovršení 80 let nás po krátké těžké nemoci navždy opustil vzácný člověk, dobrý přítel a vynikající psychiatr, kolega MUDr. Pavel Baudiš, CSc. Zákeřná choroba se náhle objevila počátkem tohoto roku a během necelých čtyř měsíců intenzivního léčení a přes veškerou péči rodiny ukončila dne 14. dubna 2011 jeho život, až do poslední chvíle plný intenzivní činnosti. Nezapomenu, jak mi unaveným hlasem, který jsem téměř nepoznával, někdy kolem poloviny března na můj dotaz smutně sdělil, že už se na schůzce u Medvídků, kterou on pravidelně svolával, neuvidíme. Pavel se o svých potížích nerad zmiňoval, a tak mě toto jeho sdělení a slábnoucí hlas, z něhož bylo cítit únavu a hořkost, zdrtily. Až do té doby jsem netušil, že je na tom tak zle. Více se mi svěřoval se starostmi o zdraví své ženy. Zaskočilo mě to natolik, že jsem v té chvíli nemohl nalézt vhodná slova, kterými bych mu poskytl alespoň chabou útěchu.

Vědeckou a odbornou činnost, organizační schopnosti a rozsáhlé profesní zásluhy v oblasti psychiatrie i okrajových oborech zesnulého shrnul profesor Raboch v České a slovenské psychiatrii č. 1/2011. Rád bych se proto zmínil o Pavlu Baudišovi z té neprofesní lidské stránky, o jeho mimopsychiatrických zálibách, a dovolil nám nahlédnout trochu do jeho soukromého života.

Pavel se narodil v lékařské rodině a on i jeho starší bratr zůstali medicíně věrni po celý život. Studovali jsme spolu ve stejném ročníku a promovali počátkem roku 1955 na 1. lékařské fakultě UK v Praze. Zájem o psychiatrii nás sblížil v posledních ročních studiích. Pravidelně jsme chodili na páteční odpolední přednášky profesora Vondráčka. V létě roku 1954 jsme společně s několika dalšími kolegy praktikovali téměř celé dva měsíce letních prázdnin v psychiatrické léčebně v Dobrušce. Našimi prvními učiteli se stali vynikající psychiatři, jako doc. Nevolet, prof. Hanzlíček, kteří byli do léčebny „emigrováni“ z pražské kliniky, ředitel léčebny a pozdější ředitel Lázní Jeseník Rubeš, primář Bašný senior, psycholog a „kafkolog“ Havlíček, syn spisovatele Jaroslava Havlíčka, a další. Dostali jsme tehdy první dokonalou průpravu pro naše budoucí povolání. Z tehdejší pětičlenné skupiny lékařů jsme pouze my dva s Pavlem zůstali psychiatrii věrni po celý život.

Pavlovy mimořádné organizační schopnosti, o kterých se zmiňuje profesor Raboch ve svém laudatio, se projevovaly již v době studia, podařilo se mu dát dohromady partu študáků hrajících bridž. Scházeli jsme se zpočátku u nich v bytě, kde se nás někdy dalo dohromady až osm amatérských „karbaníků“, takže jsme pořádali i jakési „bridžové miniturnaje“. Za našeho působení v Plzni – Pavel na psychiatrické klinice, já ve vojenské nemocnici – jsme jezdili většinou ještě s kolegou Váňou věnovat se této hráčské vášni do dobřanské léčebny. Této naší zábavě jsme se oddávali až do nedávné doby, i když čím dále tím více při našich setká-

ních převládalo povídání o všem možném v oboru i mimo něj. Při setkáních v bytě Baudišových to byl většinou Pavel, který nám připravoval opulentní večere.

Málokomu z nás je asi známo, že Pavel vystudoval strojní průmyslovku a dostal oprávnění otevřít si instalátorskou a zámečnickou živnost. Nebyl tak při běžných technických problémech v domácnosti odkázán na předraženou pomoc řemeslníků. Začal pracovat na psychiatrické klinice 1. LF UK v Praze jako sanitář. Během této doby studoval dálkově a odmaturoval na gymnáziu, aby se mohl přihlásit ke studiu medicíny. Byl nucen maturovat z latiny a také z tělesné výchovy. Při zkoušce z tělocviku mu dali vybrat mezi trojkou bez zkoušení anebo ohodnocením podle provedení veletoce na hrazdě. Vybral si samozřejmě první možnost.

Za první republiky vstoupil do skautského oddílu, kde se po druhé světové válce poprvé setkal se svou budoucí chotí. Ani jeden z nich jistě tehdy netušil, jak je život později na dlouhá léta sblíží. Ke svatbě došlo v srpnu 1956, kdy se oženil s Alenou Kolouškovou, o čtyři roky mladší dětskou lékařkou, která mu byla oporou až do posledních dnů života. Členové jejich původního skautského oddílu se scházeli až do dnešní doby, a to i za těžkých období obou okupací. I když mnozí z nich již odešli na věčnost, jejich schůzky přetrvávají dodnes. V manželství se Baudišovým narodily tři děti, z nichž syn Pavel se vypracoval v úspěšného podnikatele a je spolujednatel firmy Avast, která se zabývá „lovením počítačových virů“. Starší dcera Eva vystudovala pedagogickou fakultu. Od 13 let trpěla těžkou mentální anorexií, s čímž se rodiče obdivuhodně vyrovná-

vali, i když to pro ně byla veliká rána. Zanechala po sobě syna Adama, kterému je nyní 15 let. Mladší dcera Vendula vystudovala práva a pracuje jako advokátka. Radost přinášela Baudišovým všechna čtyři jejich vnoučata. Společným koníčkem manželů Baudišových bylo cestování. Se stanem a autem projeli kus světa. Třikrát procestovali Spojené státy křížem krážem, pohrdajíce penziony a hotely nocovali ve stanu, a jedině v místech, kde se volně krajinou potulovali medvědi, přespávali v chatičkách. Ve svých 61 letech dokázal Pavel bez větších potíží slézt Grand Canyon a ve zdraví opět vylézt nahoru. Neopomíjel však ani krásy rodné země, v níž jeho hlavní láskou byly toulky horami. Přitahovala ho hlavně Šumava, kterou si velmi oblíbil. Fascinoval mě tím, že dokázal stanovat v Tatrách v zimě za sněhu a mrazu. Stejně tak i tím, že spával až do $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ na balkoně jejich bytu v Ďáblicích. Léty se pochopitelně hodnoty mrazu snižovaly. Není tomu nijak dávno, kdy na balkoně nocoval ještě při $0\text{ }^{\circ}\text{C}$. Jeho fyzická i psychická kondice byly až do poslední chvíle obdivuhodné. Nikdy mě nenapadlo, že odejde přede mnou.

Za zmínku stojí jedna kuriózní historka. Během svého působení v Plzni jsem si koupil automobil. Já tedy vlastnil automobil, nikoliv však ještě řidičský průkaz, naproti tomu Pavel byl majitelem řidičského průkazu, nikoliv však auta. Později rád dával při různých příležitostech k dobru, jak mi při víkendových cestách do Prahy bezplatně dělal osobního šoféra. Prožili jsme toho spolu hodně. Spolu jsme atestovali, spolu jsme se poprvé zúčastnili v roce 1966 Světového psychiatrického kongresu v Madridu a mnoha dalších akcí odborných i soukromých.

Pavel dokázal noblesně překonávat různá příkoří a zklamání, která mu život přinášel. Nikdy ani v úzkém kruhu přátel nedával najevo, co ho trápí. Poznal jsem na něm, že přes odchod z plzeňské kliniky a později i z PCP se nepřenesl nijak lehce, ale ani slovíčkem se o tom nezmínil, stej-

ně jako o svých zdravotních potížích, které mu zejména v posledních měsících ztěžovaly život.

Nezahořkl a ani v důchodu nedokázal zahálet a zůstat mimo psychiatrický život. Kromě nejrůznějších aktivit v psychiatrii se do posledních chvil věnoval charitě, sociální a etické problematice. Nezapomeňme na jeho zásluhy při zakládání Fokusu Praha, kde byl dlouhá léta místopředsedou. Měl velký podíl na rozvíjení rehabilitační aktivity v Domečku v Troji a terapeutických pobytů v Krkonoších. V roce 2010 byl oceněn jako jeden ze zakladatelů Fokusu. Však také jeho spolupracovníci z Fokusu na něj nezapomněli a věnovali mu vzpomínku nekrologem Pavla Nováka, ředitele Fokusu. Ještě v únoru tohoto roku přednášel na katedře kriminalistiky policejní akademie, i když už ho musely trápit kruté bolesti. Do posledních chvil života řešil dvě stížnosti pacientů, které mu byly zaslány z MZ ČR.

Milý Pavle, i po Tvém nečekaném úmrtí zůstáváš trvale zapsán v našem vědomí a v našich srdcích. Tvé nepopsatelné charisma, úžasné lidský a chápavý postoj ke každému člověku, Tvá ochota vždy pomoci, Tvé zásluhy v české psychiatrii, Tvá podpora činnosti charitativních organizací, Tvé neutuchající organizování různých akcí a všelikých setkávání nemohou být nikdy zapomenuty.

Tvé úmrtí není jen velkou ztrátou pro českou psychiatrii, ale i pro mnohé z nás, kteří jsme Tě znali blíže a pro které jsi tolik znamenal. Ztratili jsme v době přítele, který nás vždy dokázal podpořit a pomoci ve svízelných životních situacích a vyvolat pocit obrovského porozumění, empatie, navodit optimismus, jenž Tě provázel po celý život. My všichni, kolegové, spolupracovníci, přátelé, pacienti i veřejnost, bychom Ti chtěli ve svých vzpomínkách vyslovit obdiv a vděčnost.

Nikdy nezapomeneme!

František Faltus
15. 5. 2011

referáty o literatuře

Chang T, Fava M. The future of psychopharmacology of depression

(Budoucnost psychofarmakologie deprese)
J Clin Psychiatry 2010; 71 (8): 971–975.

Existují zřejmá omezení běžných schválených farmakoterapií deprese včetně skutečnosti, že jsou všechny tyto léčby v podstatě založeny na monoaminech, mají skromnou účinnost a relativně pomalý nástup účinku. Jsou zatíženy významnými otázkami týkajícími se snášenlivosti, zvláště z dlouhodobého hlediska, včetně sexuální dysfunkce, zvýšené tělesné hmotnosti a kognitivních deficitů.

Tento článek posuzuje některé z nejslibnějších nových postupů, které nejsou zastoupeny v látkách běžně schvá-

lených pro léčbu deprese v USA nebo Evropě a které mohou reprezentovat budoucí psychofarmakologickou léčbu deprese a potenciálně vyslovit některé otázky ohledně snášenlivosti antidepresiv na trhu. Tyto potenciální antidepresivní léčby zahrnují multimodální serotonergní látky, inhibitory s trojitým zpětným vychytáváním, novou léčbu na bázi neurokininu, glutamatergní léčbu, na nikotinovém receptoru a neurogenezi založené léčby a anti-glukokortikoidní léčbu. Některé z těchto mechanismů se zdají být více podporovány v podmínkách lékového vývoje než jiné léčebné postupy, ale všechny přispívají ke globálnímu úsilí vyvinout účinnější a lépe snášené léčby pro psychotickou depresivní poruchu.

MUDr. Jaroslav Veselý